

Załącznik
do Uchwały XVII/77/2011
Rady Powiatu w Pułtusk
z dnia 26 października 2011r.

**Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
Powiatu Pułtuskiego
na lata 2011 - 2015**

Pułtusk 2011

*„Zajrzyj w siebie! W twoim wnętrzu jest źródło,
które nigdy nie wyschnie, jeśli potrafisz je odszukać”.*

Marek Aureliusz

**Skład zespołu opracowującego
Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego:**

1. Maria Gos

Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtuskach- Przewodniczący Zespołu,

2. Beata Józwiak

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach,

3. Aldona Iniarska

Dyrektor Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtuskach,

4. Marianna Chmielewska

Pedagog Zespołu Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtuskach,

5. Róża Krasucka

Kierownik ds. Ambulatoryjnych Świadczeń Zdrowotnych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Pułtuskach,

6. Jan Zalewski

Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Obrytem,

7. Andrzej Wydra

Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Ołdakach,

8. Bogdan Mossakowski

Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtuskach,

9. Krzysztof Lewandowski

Podinspektor Powiatowej Komendy Policji w Pułtuskach,

10. Joanna Gawel

Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtuskach – Sekretarz Zespołu

Spis treści

<u>I.Podstawy prawne do podejmowania działań związanych z ochroną zdrowia.....</u>	<u>4</u>
<u> psychicznego:</u>	
<u> 4</u>	
<u>II.Wstęp.....</u>	<u>5</u>
<u>III. Struktura społeczno – ekonomiczna w powiecie pultuskim sprzyjająca pojawianiu się zagrożeń dla zdrowia psychicznego.....</u>	<u>7</u>
<u>IV. Powiatowa diagnoza zjawiska zaburzeń psychiatrycznych.....</u>	<u>10</u>
<u>Uzależnienia.....</u>	<u>12</u>
<u>Zjawisko uzależnień alkoholowych, lekowych oraz narkomanii na terenie naszego powiatu występuje wśród różnych grup wiekowych. Wg stanu na dzień 01 września 2010 r. do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uczęszczało 8200 dzieci i młodzieży.....</u>	<u>12</u>
<u>V.Rozwiązania organizacyjne w szeroko pojętej opiece psychiatrycznej na terenie Powiatu Pultuskiego</u>	
<u> 13</u>	
<u>VI.Struktura Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.....</u>	<u>24</u>

I. Podstawy prawne do podejmowania działań związanych z ochroną zdrowia psychicznego:

1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362)
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity z 2007r. Dz.U. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz.U. Nr 24, poz. 128)

II. Wstęp

1. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535 z późn. zm.) wprowadza do realizacji „Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego”, wskazując, że prowadzenie zadań w nim określonych należy do zadań własnych powiatu.

Zatem Powiat Pułtuski jest zobowiązany do realizacji zadań określonych w programie, poprzez:

- promowanie zdrowia psychicznego,
- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym.

Zgodnie z w/w ustawą w działaniach w zakresie ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, kościoły, grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin a także inne osoby fizyczne i prawne.

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowiem określa się **„stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub zniedołężnienia”**. Pojęcie zdrowia psychicznego jest trudne do zdefiniowania, głównie ze względu na indywidualne cechy charakteru, temperamentu i przyjęte sposoby radzenia sobie ze stresem.

Należy podkreślić, że okres po 1998 r. odznacza się intensywnymi przemianami w wielu dziedzinach życia społecznego. Ma to związek z transformacją ustrojową państwa, która niesie za sobą zarówno korzyści jak i trudności.

Znakiem obecnych czasów jest nasilające się zjawisko chorób o podłożu psychosomatycznym, psychicznym, zwłaszcza depresje i nerwice. Zwiększa się też liczba chorób o podłożu psychosomatycznym. Przyczyn tego stanu należy upatrywać w:

- szybko zmieniającej się rzeczywistości życia społecznego,
- problemach egzystencjalnych,
- trudnościach w sprostaniu oczekiwaniom otoczenia,
- predyspozycjach osobniczych,
- długotrwałym oddziaływaniu czynników stresogennych.

WHO, Unia Europejska oraz organy administracji publicznej Polski opracowały szereg dokumentów określających modele opieki psychiatrycznej.

Podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określająca, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Zgodnie z art. 3 ustawy o Ochronie Zdrowia Psychicznego, mówiąc o osobie z zaburzeniami psychicznego mamy na myśli:

1. chorzy psychicznie (wykazujący zaburzenia psychotyczne),
2. upośledzeni umysłowo,
3. wykazujący inne zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, wymagające świadczeń zdrowotnych lub innej formy pomocy i opieki medycznej umożliwiającej im życie w środowisku rodzinnym i społecznym.

W roku 2008 do poradni zdrowia psychicznego zgłosiło się po raz pierwszy 1910 osób, w roku 2009 - 2030 , 2010- 2204.

Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania w latach 2008-2010 były w 5 przypadkach przyczyną zgonów.

Zaburzenia psychiczne stanowią jedną z ważnych przesłanek orzekania o niezdolności do pracy.

Brak lub niewłaściwa opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi prowadzi do wykluczenia społecznego ludzi chorych i ich rodzin. Osoby te z uwagi na schorzenie mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu społecznym, w tym zwłaszcza na rynku pracy. Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych, w tym szczególnie osób z zaburzeniami psychicznymi jest brak ich akceptacji w społeczeństwie. Stereotypy, uprzedzenia społeczne oraz występujące bariery architektoniczne powodują, że nie tylko niepełnosprawność utrudnia tylko dostęp do miejsca pracy.

Podstawowymi przyczynami wykluczania tych osób z rynku pracy są: niedostateczna liczba miejsc pracy dostosowanych do schorzenia, zjawisko dyskryminacji, długotrwała zależność od oferowanego wsparcia finansowego (pomoc społeczna, świadczenie z ZUS- u).

Motywacja osób z zaburzeniami psychicznymi ściśle koresponduje z założeniem rehabilitacji społeczno – zawodowej, zgodnie z którą wszelkie podejmowane działania mogą być skuteczne tylko pod warunkiem, że osoba niepełnosprawna wyraża chęć zmiany swojej sytuacji życiowej, a tym samym zawodowej.

III. Struktura społeczno – ekonomiczna w powiecie pułtuskim sprzyjająca pojawianiu się zagrożeń dla zdrowia psychicznego

Powiat pułtuski położony jest w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego. Zamieszkuje w nim ok. 51 050 tys. mieszkańców, w tym 25 163 tys. stanowią mężczyźni (49,3%), 25 887 tys. kobiety (50,7%). W strukturze ludności wg płci zaznacza się nieznaczna przewaga kobiet. (Tabela 1)

Tabela 1
Liczba ludności w powiecie pułtuskim

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%	osób	%
Ogółem	51 050	100	25 887	50,7	25 163	49,3
Miasto	19 171	100	10 075	52,6	9 096	47,4
Wieś	31 879	100	15 812	49,6	16 067	50,4

Źródło: dane GUS na dzień 30 czerwca 2005 r.

Powierzchnia całkowita powiatu wynosi 828,8 km². Z wyjątkiem miejsko-wiejskiej gminy Pułtusk, powiat pułtuski składa się z samych gmin wiejskich obejmujących 240 wsi. Są to następujące gminy: Pułtusk 110,5 km², Pokrzywnica 121,3 km², Obryte 139,7 km², Zatory 121,1 km², Gzy 104,4 km², Świercze 93,4 km², Winnica 115,1 km².

Ryc. 1 Położenie powiatu pułtuskiego na mapie województwa mazowieckiego
Mapa powiatu pułtuskiego (źródło: www.zpp.pl)

Według danych Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk na terenie powiatu zamieszkuje 1 300 osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej, zdolnych do podjęcia pracy w tym: 600 mężczyzn (46,15%) i 700 kobiet (53,85%).

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtuskach zarejestrowanych jest zaledwie 98 osób niepełnosprawnych bez prawa do zasiłku. Osoby te korzystają ze wsparcia pomocy społecznej, posiadają niskie kwalifikacje zawodowe, często nieadekwatne do obecnych potrzeb rynku pracy, co powoduje ich bardzo niską mobilność na rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi stanowią duży odsetek klientów ośrodków pomocy społecznej. Z danych uzyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności jest to 195 osób (15% z ogółu 1300 osób niepełnosprawnych). (Tabela 2)

Tabela nr 2
Liczba orzekanych osób w PZON

Rok	Osoby poniżej 16 roku życia		Osoby powyżej 16 roku życia	
	01 – U	02 - P	01 – U	02 - P
2008 r.	14	5	16	56
2009 r.	16	2	27	43
2010 r.	15	4	26	57

Powiat pułtuski charakteryzuje się dużym wskaźnikiem bezrobocia, którego stan na koniec lipca 2010 r. wynosił 19,4 %. Trudna sytuacja na pułtuskim rynku pracy jest jednym z głównych czynników określających funkcjonowanie systemu społecznego w szerokim rozumieniu tego pojęcia. W praktyce dąży się do stosowania wielu różnych instrumentów polityki społecznej i gospodarczej, aby zmienić obecny stan rzeczy. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety. (Tabele 3, 4, 5)

Tabela 3
Bezrobocie w powiecie pułtuskim w roku 2008

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym kobiety
Gmina Gzy	156	91
Gmina Obryte	187	112
Gmina Pokrzywnika	211	101
Gmina Pułtusk	1 358	717
Gmina Świercze	226	115
Gmina Winnica	197	120
Gmina Zatory	229	127
Razem	2 564	1 383

Tabela 4
Bezrobocie w powiecie pułtuskim w roku 2009

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym kobiety
Gmina Gzy	186	88
Gmina Obryte	263	134
Gmina Pokrzywnika	307	146

Gmina Pułtusk	1 998	925
Gmina Świercze	300	140
Gmina Winnica	258	146
Gmina Zatory	333	176
Razem	3 645	1 755

Tabela 5
Bezrobocie w powiecie pułtuskim w roku 2010

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym kobiety
Gmina Gzy	238	112
Gmina Obryte	282	130
Gmina Pokrzywnika	369	174
Gmina Pułtusk	2 091	1 003
Gmina Świercze	346	164
Gmina Winnica	312	172
Gmina Zatory	340	174
Razem	3 978	1 929

Najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 25-34 lata. Niepokojąco wygląda także sytuacja ludzi młodych w wieku 18-24 lata. Ta grupa bezrobotnych w dużym stopniu kontynuuje naukę na poziomie wyższym i jest na utrzymaniu rodziców. W przypadku pozostałych grup wiekowych sytuacja jest trudna ponieważ zazwyczaj należą do nich osoby z wykształceniem podstawowym lub zawodowym z kwalifikacjami, które obecnie nie są adekwatne do potrzeb rynku pracy. Należy aktywizować zawodowo te grupy bezrobotnych pod kątem zmiany ich kwalifikacji zawodowych.(Tabele 6,7)

Tabela 6
Liczba bezrobotnych w poszczególnych przedziałach wiekowych w roku 2010

Wiek	Ogółem	w tym kobiety
18-24 lata	1 146	572
25-34 lata	1 183	619
35-44 lata	645	316
45-54 lata	652	317
55-59 lata	283	105
60-64 lata	69	0
Razem	3 978	1 929

Tabela 7
Wykształcenie osób bezrobotnych w roku 2010

Wiek	Ogółem	w tym kobiety
Wyższe	304	218
Policealne i średnie zawodowe	866	478

Średnie ogólnokształcące	596	381
Zasadnicze zawodowe	1 125	483
Gimnazjalne i poniżej	1 087	369
Razem	3 978	1 929

Według danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy na koniec 2010 r. nadal pozostawał wysoki poziom bezrobocia długotrwałego (pozostawanie bez pracy 12-24 miesiące) – 833 osoby. Powyżej 24 miesięcy bez pracy pozostaje 579 osób.

Pomoc społeczną w powiecie pułtuskim z zakresu realizacji zadań własnych, jak również zadań z zakresu administracji rządowej realizują jednostki organizacyjne pomocy społecznej Miejski i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wyróżniamy następujące formy pomocy świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi:

- 1) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pułtuskim,
- 2) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "AN – MED" w Pułtuskim,
- 3) Zespół Przychodni Specjalistycznych AL – MED w Pułtuskim,
- 4) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pułtuskim,
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Pułtuskim,
- 7) Ośrodki Pomocy Społecznej,
- 8) Dom Pomocy Społecznej w Obrytem,
- 9) Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach,
- 10) Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskim,
- 11) Szkoły i placówki oświatowe.

IV. Powiatowa diagnoza zjawiska zaburzeń psychiatrycznych

1. Źródła informacji.

Przed przystąpieniem do opracowania *Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Pułtuskiego na lata 2011-2015* zespół opracowujący w/w dokument dokonał diagnozy stanu i potrzeb w tym zakresie:

- opracował i wystosował pisma z prośbą o współpracę do wójtów poszczególnych gmin na terenie powiatu pułtuskiego,
- opracował i wystosował pisma z prośbą o współpracę do lekarzy psychiatrów prowadzących praktykę lekarską na terenie powiatu,

- opracował i wystosował pisma do szkół ponadgimnazjalnych, domów pomocy społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pułtusk z prośbą o zgłoszenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- przeanalizował zebrany zwrotnie materiał diagnostyczny,
- zapoznał się z wynikami badania ankietowego młodzieży szkolnej ESPAD z gminy Pułtusk,
- dokonał oceny wyników ankiety otrzymanej od wicemarszałka województwa mazowieckiego.

Członkowie zespołu uczestniczyli także w konferencji zorganizowanej przez Akademię Humanistyczną im.A.Gieysztora w Pułtusk na temat „Polityka społeczna wobec zagrożonych wykluczeniem społecznym w Powiecie Pułtuskim”. Wiedza i materiały źródłowe pozyskane podczas konferencji zostały uwzględnione podczas tworzenia niniejszego programu.

2. Interpretacja materiałów źródłowych

Na podstawie danych uzyskanych z:

- Niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej An – Med.,
- Zespołu przychodni Specjalistycznych AI. – Med. – NZOZ,

Samodzielnego publicznego zakładu Opieki zdrowotnej można stwierdzić, że w powiecie pułtuskim od 2008 r. obserwowano stały wzrost liczby osób z chorobą psychiczną i uzależnieniem, skierowanych do szpitali psychiatrycznych, ośrodków otwartych, zamkniętych i uzależnionych. W roku 2010 odnotowano także 5 przypadków osób, których zgon nastąpił z powodu choroby psychicznej. (Tabela 8)

Tabela 8
Dane liczbowe uzyskane z w/w zakładów

L.p.	Zagadnienie	Powiat pułtuski		
		2008	2009	2010
1.	Liczba osób z chorobą psychiczną i uzależnieniem.	1910	2030	2204
2.	Liczba osób skierowanych do szpitali psychiatrycznych i ośrodków otwartych i zamkniętych dla uzależnionych.	34	44	57
3.	Liczba zgonów z powodu chorób psychicznych.	brak danych	brak danych	5

Źródło: Samodzielny Publiczny zakład Opieki Zdrowotnej w Pułtusku

Uzależnienia

Zjawisko uzależnień alkoholowych, lekowych oraz narkomanii na terenie naszego powiatu występuje wśród różnych grup wiekowych. Wg stanu na dzień 01 września 2010 r. do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uczęszczało 8200 dzieci i młodzieży.

Z informacji uzyskanych ze szkół, poradni psychologiczno – pedagogicznej oraz Komendy Powiatowej Policji wynika, że wzrasta liczba uczniów, którzy wykazują objawy zagrożenia niedostosowaniem społecznym. Najczęściej spotykanymi przejawami tego zjawiska są ucieczki z domu, wagary, palenie papierosów, picie alkoholu, odurzanie się, uzależnienia od Internetu, narkotyków, kradzieże, zachowania agresywne i stosowanie przemocy. Wzrasta również liczba osób o myślach samobójczych.

W związku z narastającymi na terenie naszego powiatu problemami uzależnień, należałoby ułatwić osobom uzależnionym dostęp do Ośrodków Terapii Uzależnień od Alkoholu, ale również od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Ośrodki takie zajmują się psychoterapią osób uzależnionych, współuzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików oraz dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. W ramach pomocy osobom z problemem alkoholowym oraz ich rodzin organizowane powinny być również grupy wsparcia, zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne oraz indywidualne konsultacje z lekarzem specjalistą.

Opieka zdrowotna

W powiecie pułtuskim funkcjonuje Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Tąsewach, który udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych osobom chorym. Świadczenia te obejmują w swoim zakresie pielęgnację, opiekę i rehabilitację osób niewymagających hospitalizacji. Zapewnia pacjentom kontynuację leczenia farmakologicznego, pomieszczenie oraz wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia. Zakład ten prowadzi również edukację zdrowotną tych osób oraz członków ich rodzin. W ramach niniejszego programu należałoby ułatwić osobom potrzebującym dostępność do zakładów o wyżej opisanej specyfice, oddziałów psychiatrycznych oraz do specjalistów w zakresie psychiatrii dziecięcej, neurologii dziecięcej oraz psychodietetyki.

Na terenie powiatu pułtuskiego nieustannie wzrasta również liczba osób oczekujących na miejsce w Domach Pomocy Społecznej i Środowiskowym Domu Samopomocy. Są to osoby z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową oraz z zaburzeniami psychicznymi. Placówki te

umożliwiają osobom chorym rozwój, ale przede wszystkim zapewniają potrzebne wsparcie i profesjonalną opiekę. W związku z istniejącym zapotrzebowaniem stosowne byłoby zwiększenie ilości miejsc w niniejszych placówkach.

Bezrobocie

Kolejnym czynnikiem wpływającym na zdrowie psychiczne ludności jest bezrobocie. Praca zawodowa daje satysfakcję, ale przede wszystkim niezbędne do życia środki finansowe, dlatego tak ważne jest jej posiadanie lub jej brak. Za realizację większości działań koniecznych do zaistnienia bądź powrotu bezrobotnych na rynek pracy odpowiada Powiatowy Urząd Pracy.

Jego zadaniami są przede wszystkim:

- opracowywanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo,
- realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałaniu bezrobociu, łagodzeniu skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych.

Oprócz podstawowych zadań zapobiegających bezrobociu Powiatowy Urząd Pracy powinien również w ramach aktywizacji zawodowej bezrobotnych, dodatkowo zwiększyć ilość szkoleń dla tych osób w celu dostosowania ich kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

V. Rozwiązania organizacyjne w szeroko pojętej opiece psychiatrycznej na terenie Powiatu Pułtuskiego

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

W powiecie pułtuskim działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Celem jego działania jest udzielanie świadczeń zdrowotnych, promocja zdrowia, a w miarę możliwości również kształcenie osób wykonujących zawody medyczne.

SP ZOZ udziela również świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz wykonuje inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonania.

W SP ZOZ funkcjonują następujące oddziały szpitalne:

- Izba przyjęć,
- I Oddział Chorób Wewnętrznych,
- II Oddział Chorób Wewnętrznych o Profilu Kardiologicznym,

- Oddział Neonatologii,
- Oddział Pediatrii,
- Oddział Położniczo – Ginekologiczny,
- Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

a także następujące poradnie specjalistyczne:

- Poradnia Alergologiczna,
- Poradnia Diabetologiczna,
- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Endokrynologiczna,
- Poradnia Gastroenterologiczna,
- Poradnia Ginekologiczna – Położnicza,
- Poradnia Onkologiczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej,
- Poradnia Urologiczna,
- Poradnia Pulmonologiczna,
- Poradnia Rehabilitacyjna,
- Poradnia Reumatologiczna,
- Poradnia Medycyny Pracy,
- Poradnia Neonatologiczna.
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Chirurgii Naczyniowej,
- Gabinet Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Na terenie powiatu pułtuskiego działa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, która obejmuje swoim zasięgiem działania przedszkola, szkoły i placówki znajdujących się w 7 gminach. Łączna ilość dzieci i młodzieży w wieku od 0 – 19 roku życia w rejonie działania Poradni w roku 2010 wyniosła 11 914.

Realizację zadań Poradni wypełniało 12 pracowników, w tym: 1 pedagog zatrudniony w celu prowadzenia terapii metodą SI (6 godzin). Zadania realizowało: 4 psychologów w tym 1 na ½ etatu, 5 pedagogów (w tym 10 godzin w etacie dyrektora), 3 logopedów w tym 1 na ½ etatu, 1 lekarz – umowa zlecenie.

Zadania realizowane przez Poradnię a związane z problematyką ochrony zdrowia psychicznego to m.in.:

• Formy pomocy bezpośredniej udzielonej dzieciom i młodzieży:

- wsparcie psychologiczne dla uczniów z problemami natury emocjonalnej, z trudnościami w wieku dojrzewania, poczuciem braku sensu życia, z niską samooceną,
- wspomaganie rozwoju dzieci z zaburzeniami w rozwoju emocjonalnym i społecznym,
- indywidualna terapia psychologiczna dla uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym, z trudnościami w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych, z zaburzeniami psychospołecznymi,
- interwencja kryzysowa po próbach samobójczych,
- konsultacje psychologiczne dziecka z rodziny kryzysowej,
- wsparcie psychologiczne ukierunkowane na rozwiązywanie problemów wieku dojrzewania,
- spotkania instruktażowe dla uczniów z zaburzeniami emocjonalnymi ze sprzężonymi deficytami rozwojowymi, z problemami zdrowotnymi,
- warsztaty dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na tematy:
  - ✓ radzenie sobie ze stresem i emocjami,
  - ✓ zachowania agresywne. umiejętności społeczne jako ich alternatywa, kontrola złości,
  - ✓ agresja, złość. jak sobie z nią radzić,
  - ✓ problemy okresu dojrzewania,

• Udział Poradni w realizacji programów profilaktyczno – wychowawczych:

- autorski program profilaktyczno – wychowawczy: „Z uczuciami o uczuciach” skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym,
- Trening Zastępowania Agresji – ART. skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych

• Formy pomocy udzielonej dorosłym – nauczycielom, rodzicom i wychowawcom:

- Trening Umiejętności Wychowawczych „Szkoła dla Rodziców według A. Faber i E. Mazlish”,
- prelekcje i wykłady na temat:
  - ✓ Radzenie sobie z trudnym zachowaniem dzieci i młodzieży,
  - ✓ Zachowania agresywne u dzieci, jak sobie z nimi radzić,
  - ✓ Problemy okresu dojrzewania,
- **Inne formy pracy to:**
  - porady na temat:
    - ✓ metod wychowawczych wobec dzieci przejawiających trudności wychowawcze,
    - ✓ pracy z uczniem trudnym,
    - ✓ radzenia osobie z nadpobudliwością psychoruchową, agresją,
    - ✓ postępowania z dziećmi w czasie kryzysu małżeńskiego, rozwodu, rozpadu emocjonalnego rodziny, metod i sposobów postępowania z młodzieżą w okresie adolescencji, komunikowania się z dziećmi w fazie buntu,
  - konsultacje psychologiczne udzielane rodzicom dzieci:
    - ✓ z objawami depresji dziecięcej,
    - ✓ po próbach samobójczych,
    - ✓ z zaniżonym poczuciem wartości,
    - ✓ z zaburzeniami nastroju,
    - ✓ z trudnościami w relacjach z rówieśnikami.
    - ✓ z zaburzeniami zachowania,
    - ✓ po inicjacji narkotycznej,
    - ✓ z brakiem motywacji do edukacji szkolnej.

Poradnia dokonała diagnozy dzieci z niepełnosprawnością intelektualną wydając orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów ze szkół i placówek powiatu pułtuskiego w następującej ilości:

Tabela 9
Ilość wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w poszczególnych latach

Lata	Ogółem
2008	93
2009	80
2010	66
Razem	239

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków, wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz rehabilitacja społeczna. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie to jednostka organizacyjna pomocy społecznej w powiecie, wykonująca zadania własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej dotycząca rehabilitacji społecznej. Przy pomocy PCPR Starosta sprawuje nadzór nad działalnością dotyczącą m.in. osób niepełnosprawnych, rodzinnej opieki zastępczej, ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, jednostek specjalistycznego poradnictwa (np. rodzinnego) ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego przez PCPR skorzystało: w 2008 r. – 204 osoby, w 2009 r. – 253 osoby, a w 2010 r. – 377 osób.

Rodzinie mającej trudności PCPR udziela pomocy w formie:

- poradnictwa rodzinnego,
- porad psychologa,
- porad prawnika.

Poza tym PCPR organizuje wypoczynek letni w ramach akcji „Pogodne Lato” skierowany do dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo zamieszkujących na terenie powiatu pułtuskiego. Z tej formy wsparcia skorzystało:

2008 r. – 43 osoby

2009 r. – 36 osób

2010 r. – 34 osoby .

Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS)

Jednym z najważniejszych elementów wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi są Środowiskowe Domy Samopomocy, których działalność skierowana jest do trzech grup osób:

- chorych psychicznie z przewlekłymi zaburzeniami psychotycznymi,
- niepełnosprawnych intelektualnie,
- z innymi przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych.

Domy te umożliwiają osobom zaburzeniami psychicznymi wszechstronny rozwój oraz zapewniają potrzebne wsparcie i opiekę. ŚDS jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, działająca na zasadach zadania zleconego samorządom, fundacjom, stowarzyszeniom. Do zadań ŚDS należy budowanie sieci oparcia społecznego, przygotowanie do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku: osób przewlekłe psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie. ŚDS prowadzone i finansowane są przez organy do spraw pomocy społecznej, mogą tworzone być również przez inne podmioty, takie jak np. organizacje pożytku publicznego. ŚDS jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej, ma zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi formy pomocy półstacjonarnej, do których zaliczyć można: trening umiejętności życia codziennego, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, terapię zajęciową, poradnictwo psychologiczne i socjalne oraz psychoedukację.

Celem ŚDS jest:

- stworzenie osobom po kryzysie psychicznym miejsca dającego poczucie bezpieczeństwa, akceptacji oraz braku izolacji społecznej,
- budowa społeczności opartej na zasadzie wzajemnej życzliwości, zrozumienia problemu, wsparcia w dążeniu do poprawy jakości życia i samodzielności,
- rozbudzenie i podtrzymywanie własnych zainteresowań, wygaszanie tendencji autystycznych, podnoszenie poziomu aktywności fizycznej, psychicznej oraz twórczej,
- podnoszenie kompetencji w zakresie zaradności życiowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych, aktywizacji zawodowej,
- nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów ze społecznością lokalną poprzez promocję zdrowia psychicznego w społeczności lokalnej, wyrabianie i podtrzymywanie u uczestników zainteresowania życiem społecznym i kulturalnym.

Dla osób z zaburzeniami psychicznymi rozróżnia się następujące typy Środowiskowych Domów Samopomocy:

- A – dla osób chorych psychicznie,
- B – dla osób upośledzonych umysłowo,
- C – dla osób z innymi zaburzeniami psychicznymi.

Na terenie powiatu pułtuskiego działa Środowiskowy Dom Samopomocy typu B. Obecnie uczestnikami zajęć w tym domu jest 25 osób z niepełnosprawnością intelektualną. Jednakże ilość chętnych do udziału w zajęciach stale rośnie. Obecnie oczekują oni na wolne miejsca. Zainteresowanie jest także wśród osób z zaburzeniami psychicznymi.

Domy Pomocy Społecznej (DPS)

Dom Pomocy Społecznej do instytucja świadcząca na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb.

DPS mogą przeznaczone być dla:

- a) osób w podeszłym wieku,
- b) osób przewlekle somatycznie chorych,
- c) osób przewlekle psychicznie chorych,
- d) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- e) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- f) osób niepełnosprawnych fizycznie

O umieszczenie w DPS może ubiegać się osoba potrzebująca opieki, która nie ma zapewnionych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Do DPS, w tym specjalistycznych, mogą być kierowane osoby, które z uwagi na wiek, sytuację życiową, warunki rodzinne, mieszkaniowe, materialne kwalifikują się do korzystania z tej formy pomocy. Mogą to być również osoby przewlekle chore, których stan zdrowia nie wymaga leczenia szpitalnego, natomiast istnieje uzasadniona potrzeba stałej opieki. Głównym zadaniem DPS jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, edukacyjnych i społecznych. DPS pokrywa w całości wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokojeniem ich niezbędnych potrzeb bytowych i społecznych. Osoby przebywające w DPS korzystają ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Uprawnionymi do prowadzenia DPS są:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- Kościół Katolicki, inne związki wyznaniowe,
- fundacje i stowarzyszenia,
- pozostałe osoby prawne,
- osoby fizyczne.

Organem wydającym zezwolenie na prowadzenie DPS jest wojewoda.

Na terenie powiatu pułtuskiego działają dwa Domy Opieki Społecznej:

- koedukacyjny Dom Pomocy Społecznej w Obrytem dla osób przewlekle psychicznie chorych o liczbie miejsc – 270. Lista osób z zaburzeniami psychicznymi oczekujących na miejsce w DPS wynosi 38 osób (stan na dzień 30 czerwca 2011 r.),
- Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i przewlekle psychicznie chorych o łącznej liczbie miejsc 102. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie liczba osób z niepełnosprawnością intelektualną oczekujących na pobyt w tym Domu wynosi – 1 osoba (stan na dzień 30 czerwca 2011 r.).

Ośrodki Pomocy Społecznej

W ramach tworzenia kompleksowego systemu pomocy i opieki nad rodziną i dzieckiem, na terenie powiatu pułtuskiego realizowany jest rządowy program w zakresie dożywiania. (Tabela 9) Poza tym najuboższym mieszkańcom miasta i gminy żywność wydaje Polski Czerwony Krzyż. Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, i Dom Pomocy Społecznej w Żołdakach realizują program celowy PEAD „Żywność dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”.

Tabela 10

Pomoc państwa w zakresie dożywiania w rozbiciu na gminy

MOPS, GOPS	Posiłki		
	2008	2009	2010
Pułtusk	1108 osób (947 dzieci)	963 osób (788 dzieci)	841 osób (699 dzieci)
Winnica	392 osób (278 dzieci)	398osób (288 dzieci)	408 osób (295 dzieci)
Pokrzywnika	281 osób (279 dzieci)	315 osób (309 dzieci)	412 osób (391 dzieci)
Zatory	565 osób (408 dzieci)	421 osób (417 dzieci)	340 osób (283 dzieci)
Obryte	493 osób (326 dzieci)	348 osób (282 dzieci)	275 osób (226 dzieci)
Gzy	234 osób (140 dzieci)	296 osób (127 dzieci)	246 osób (129 dzieci)
Świercze	528 osób (452 dzieci)	531 osób (462 dzieci)	533 osób (372 dzieci)

W ramach zapobiegania marginalizacji osób niepełnosprawnych i rodzin niewydolnych wychowawczo prowadzone są m.in. świetlice środowiskowe. (Tabela 10)

Tabela 11

Świetlice Środowiskowe w poszczególnych gminach powiatu pułtuskiego

MOPS, GOPS	Świetlice Środowiskowe
------------	------------------------

	2008	2009	2010
Pułtusk	2 (55 dzieci)	2 (57 dzieci)	2 (55 dzieci)
Winnica	-	-	-
Pokrzywnika	2 (26 dzieci)	2 (28 dzieci)	3 (35 dzieci)
Zatory	2 (30 dzieci)	2 (32 dzieci)	2 (45 dzieci)
Obryte	1 (35 dzieci)	1 (35 dzieci)	1 (35 dzieci)
Gzy	-	-	-
Świercze	-	-	-

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusk funkcjonuje Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej. Z profesjonalnej pomocy lub wsparcia ekspertów (prawnika, psychologa, konsultantów) w punkcie skorzystało: w roku 2008 – 52 osoby, w roku 2009 – 87 osób, w roku 2010 – 226 osób.

Punkt informacyjno-konsultacyjny działa również przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy. Dyżury w nim pełnią psycholog i terapeuta. Specjaliści udzielają pomocy dzieciom, młodzieży, rodzicom, osobom uzależnionym i współuzależnionym. Z usług punktu skorzystało: w roku 2008 – 52 osoby, w roku 2009 – 56 osób, w roku 2010 – 65 osób.

Zapobiegając przemocy procedurę „Niebieskiej Karty” w powiecie pułtuskim stosuje Komenda Powiatowa Policji. (Tabela 11) W ramach procedury „Niebieskiej Karty” odbywa się współpraca pomiędzy policją, pracownikami socjalnymi ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, pedagogami, psychologami, nauczycielami szkół, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusk, Sądem Rejonowym w Pułtusk i Prokuraturą.

Tabela 12

Procedura „Niebieskiej Karty” stosowana przez Komendę Powiatową Policji

Procedura „Niebieskiej Karty” – powiat pułtuski		2008	2009	2010
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”		200	225	250
Ogółem interwencji domowych		875	649	609
Ofiary przemocy	Kobiety	261	305	252
	Mężczyźni	27	27	29
	Dzieci	169	171	82
Zatrzymani do wytrzeźwienia w ramach „Niebieskiej Karty”		146	147	153

W rozwiązywaniu problemów mogących przekładać się na zaburzenia natury psychiatrycznej na terenie powiatu pułtuskiego, między innymi w opiece nad dzieckiem i rodziną, duże znaczenie mają funkcjonujące w każdej gminie Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. (Tabela 12)

Tabela 13**Procedury leczenia uzależnień przez GKRPA w rozbiciu na gminy**

Gmina	Działania GKRPA	2008	2009	2010
Pułtusk	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	166	204	400
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	54	47	32
Winnica	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	17	25	28
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	8	7	8
Pokrzywnica	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	23	24	21
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	12	12	11
Zatory	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	30	25	32
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	6	2	4
Obryte	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	42	39	46
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	6	4	3
Świercze	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	46	52	52
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	3	2	4
Gzy	Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	11	12	12
	Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	3	2	3

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku działa grupa wsparcia „Klub Otwartych Serc”, skupiająca 20 osób niepełnosprawnych. Celem jej działania jest zapobieganie osamotnieniu i izolacji tych osób, wyrabianie umiejętności współżycia w grupie oraz pomoc w organizacji czasu wolnego. Natomiast przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrytem działa grupa wsparcia dla 20 matek z dziećmi niepełnosprawnymi.

W powiecie pułuskim działa również Stowarzyszenie Polskich Niewidomych, które wspiera osoby niepełnosprawne ze schorzeniem wzroku.

Najwięcej jednak działań w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku. (Tabela 13)

Tabela 14

Formy dofinansowania działań przez PCPR ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych

Działanie	2008	2009	2010
zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	223 osoby	217 osób	219 osób
wyjazdy na turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe	146 osób	98 osób	63 osoby
likwidacja barier architektonicznych	31 osób	12 osób	9 osób

Zmniejszająca się liczba osób korzystających z w/w form wsparcia wynika z ograniczonych środków finansowych przekazywanych przez PFRON dla powiatu pułuskiego.

W ramach realizacji projektu systemowego pt.: „Pomagamy naszym klientom, aby potrafili sami sobie pomóc”, PCPR organizuje kursy i szkolenia zawodowe dla osób niepełnosprawnych, wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne oraz imprezy integracyjno – sportowe.

Poza tym Powiatowy Szkolny Związek Sportowy i Starosta Pułuski od lat promują ogromną rolę sportu w rehabilitacji osób niepełnosprawnych - przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułusku, Domem Pomocy Społecznej w Obrytem, Domem Pomocy Społecznej w Ołdakach oraz Środowiskowym Domem Samopomocy – organizują Międzypowiatowe Mityngi Lekkoatletyczne Osób Niepełnosprawnych.

Nadmienić należy, iż Powiatowy Urząd Pracy również realizuje wiele zadań z zakresu pomocy osobom poszukującym pracy i niepełnosprawnym, tj.: zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu (prace interwencyjne, staże, szkolenia, przygotowanie zawodowe, badania, zwrot kosztów dojazdu do pracy).

Pomoc i opiekę nad osobami starszymi z terenu powiatu organizują Ośrodki Pomocy Społecznej. Ważną formą pomocy środowiskowej dla tej grupy osób są usługi opiekuńcze i specjalistyczne realizowane w miejscu zamieszkania osoby. (Tabela 14)

Tabela 15

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne w gminach

	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne dla osób starszych
--	---

MOPS, GOPS	2008	2009	2010
Pułtusk	86	101	76
Pokrzywnika	1	1	0
Zatory	6	6	0
Obryte	0	0	0
Gzy	1	1	1
Świercze	28	30	27
Winnica	3	4	4

Przy Ośrodkach Pomocy Społecznej w Pułtusk, Zatorach, Winnicy, Gzach, istnieją grupy samopomocowe rekrutujące się spośród osób w wieku produkcyjnym. Osoby starsze potworzyły kluby, których celem jest kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz przełamanie izolacji społecznej i fobii u osób starszych. Członkowie klubów biorą udział w różnego rodzaju spotkaniach towarzyskich, imprezach, turnusach rehabilitacyjnych, wycieczkach, wyjazdach kulturalnych.

Polski Związek Emerytów i Rencistów z siedzibą w Pułtusk również realizuje zadania z zakresu pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym. Większość jego członków należy do Klubu Srebrnego Wieku działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusk.

Ofertą dla ludzi starszych jest Uniwersytet Trzeciego Wieku utworzony w roku 2003 z inicjatywy Starosty Pułtuskiego oraz Rektora Akademii Humanistycznej im. A.Gieysztora w Pułtusk. Oferuje on dalszy rozwój intelektu osób starszych poprzez udział w wykładach i dyskusjach na ciekawe, aktualne tematy.

VI.Struktura Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

1. Wprowadzenie

Zintegrowany model wszechstronnej opieki psychiatrycznej zakłada, że rozwój zarówno psychiatrycznego leczenia szpitalnego, jak i różnorodnych form leczenia środowiskowego. W modelu tym główny ciężar opieki spoczywa jednak na formach leczenia poza szpitalem (poradnie, oddziały dzienne, zespoły leczenia domowego, kluby, domy, hostele, mieszkania chronione, itp.), a rola hospitalizacji jest ograniczona do niezbędnego minimum. Najczęściej do poradni i szpitali trafiają osoby z zaburzeniami alkoholowymi, depresją i zaburzeniami psychicznymi.

2. Cele główne programu

- 1) Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym w powiecie pułtuskim.

2) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

3) Kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych oraz tworzenie systemów informacji koniecznych do skutecznej ochrony i zapobiegania zaburzeniom zdrowia psychicznego.

3. Lista priorytetów promocji zdrowia psychicznego na bazie dokonanej diagnozy:

- 1) Ograniczenie czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników sprzyjających zdrowiu psychicznemu,
- 2) Inicjowanie i prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania nietolerancji, wykluczeniu i dyskryminacji osób z problemami zdrowia psychicznego w społeczności lokalnej,
- 3) Skierowanie szerokiej oferty działań o charakterze profilaktyczno - terapeutycznym do dzieci, młodzieży i dorosłych zamieszkujących na terenie powiatu pułtuskiego.

2) Zadania do realizacji ujęte w „Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Pułtuskiego na lata 2011 - 2015”

Cel nadrzędny 1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym w oparciu o ustaloną listę priorytetów			
Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Wskaźnik monitorujący	Uwagi
Upowszechnianie na obszarze powiatu pułtuskiego wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu	1.Opracowanie i realizacja programu promocji zdrowia psychicznego. 2.Prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną. 3.Udostępnianie informacji dotyczących zdrowia psychicznego na stronie internetowej Starostwa Powiatowego zawierającej wykaz instytucji i placówek świadczących takową pomoc. 4. Promocja zdrowia psychicznego w szkołach: - szkolenia dla pedagogów i psychologów, - opieka nad systemem rodzinnym,	Przygotowana lista priorytetów	

	5.Organizacja konferencji dla przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyką ochrony zdrowia psychicznego		
Zadanie do realizacji	Sposoby realizacji	Wskaźnik monitorujący	Uwagi
Zapobieganie zaburzeniom psychicznym	<p>1. Opracowanie i realizacja programów zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Pułuskim na lata 2011 – 2015”. • Realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Opracowywanie i realizacja szkolnych programów profilaktyki i programów wychowawczych w oparciu o przeprowadzenie i rozeznanie potrzeb na podstawie ankiety, która posłuży do ustalenia listy priorytetów w zakresie edukacji zdrowotnej uczniów. • Opracowanie i wdrożenie przez instytucje zajmujące się szeroko pojętym zdrowiem psychicznym pakietu działań mających na celu podniesienie poziomu zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży i dorosłych przez kreowanie harmonijnego rozwoju, kształtowanie osobowości i struktur psychicznych, umiejętności społecznych, podnoszenie odporności i poprawę funkcjonowania emocjonalnego. • Prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci i młodzieży zagrożonych zaburzeniami zachowania i niedostosowaniem społecznym. • Prowadzenie indywidualnej terapii dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 	Odsetek populacji biorącej udział w programie w ciągu roku	
Zadanie do realizacji	Sposoby realizacji	Wskaźnik monitorujący	Uwagi
Zwiększanie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie	1. Wypracowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych, w celu zwiększenia świadomości społecznej, co do zjawiska zaburzeń psychicznych:	Odsetek populacji biorącej udział w programie w ciągu roku	

<p>1.Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej poprzez zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do różnych form opieki zdrowotnej w powiecie pułuskim</p>	<p>1. Zgodnie z zalecanymi rozwiązaniami organizacyjnymi w psychiatrycznej opiece zdrowotnej i wskaźnikami jej dostępności utworzenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziału psychiatrycznego działającego w SP ZOZ w Pułtusk (minimalna liczba miejsc 20), • Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Pułtusk (minimalna liczba miejsc 10) <p>2. Nawiązanie współpracy z ościennymi powiatami w celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienia pomocy osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych w postaci detoksykacji • zapewnienia dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi zamkniętego leczenia szpitalnego <p>3. Kontynuacja dotychczasowej działalności Poradni Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia</p> <p>4. Zatrudnienie zgodnie z potrzebami psychiatry dziecięcego i psychodietetyka.</p> <p>5. Współdziałanie instytucji i placówek gminnych i powiatowych zajmującymi się pomocą osobom z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>6. Integrowanie przez SP ZOZ w Pułtusk działań placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej w celu zapewnienia mieszkańcom powiatu pułuskiego kompleksowej opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego</p>	<p>Przygotowany program</p>	
		<p>Odsetek placówek biorących udział w programie na rok</p>	
		<p>Opracowanie schematu struktury współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i konsekwentna jego realizacja</p>	
<p>2.Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego</p>	<p>1. Wspieranie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin w środowisku zamieszkania poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracę socjalną, • poradnictwo specjalistyczne, • specjalistyczne usługi opiekuńcze (pielęgnacyjne), • specjalistyczne usługi opiekuńcze (psychologiczne), • ośrodki wsparcia 	<p>Liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy i oparcia społecznego w ciągu roku</p>	

	<p>2. Wspieranie finansowe samopomocowych projektów służących rozwojowi form wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, poprzez prowadzenie grupy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i prowadzenie terapii zajęciowej</p> <p>3. Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie poprzez świadczenie usług specjalistycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interwencja kryzysowa • poradnictwo specjalistyczne • prowadzenie szkoleń dla pracowników socjalnych • tworzenie i realizacja programów pracy socjalnej i terapeutycznej dla osób z zaburzeniami psychiatrycznymi <p>4. Zwiększenie zgodnie z zapotrzebowaniem miejsc w Domach Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>5. Zwiększenie liczby miejsc uczestników w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pułtusk</p> <p>6. Uwzględnienie działań pomocowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk</p>	Liczba projektów wymagających działania ciągłego	
		Przygotowany program	
		Udzielne formy pomocy w tym % wydatków na pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w ogólnych wydatkach PCPR	
3. Aktywacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	<p>1. Dostosowanie zróżnicowanych form wsparcia zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi</p> <p>2. Realizacja przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk przyjętych kierunków działań na rzecz zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi na bazie ich możliwości i potrzeb m.in. przez zwiększenie dostępności do rehabilitacji zawodowej, organizację poradnictwa zawodowego i szkoleń</p> <p>3. Przygotowanie przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców a promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi i dystrybucja materiałów wśród pracodawców</p> <p>4. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi na skutek działań Powiatowego</p>	<p>Opracowanie założeń programowych</p> <p>Liczba osób objętych różnymi formami działalności PUP w ciągu roku</p> <p>Program kampanii oraz odsetek populacji, do której adresowana jest kampania w ciągu roku</p> <p>Liczba osób podejmujących</p>	

	Urzędu Pracy	zatrudnienie w ciągu roku	
4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez Starostwo Powiatowe w Pułtusk	1. Powołanie lokalnego zespołu koordynującego pracę Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Pułtuskiego na lata 2011 – 2015 2. Opracowanie przez zespół Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Pułtuskiego na lata 2011 – 2015 3. Realizacja, koordynowanie i monitorowanie programu	Dokument powołujący zespół Przygotowany program Odsetek populacji objętej programem w ciągu roku	

5. Termin opracowania i realizacji programu:

- **opracowanie programu do dnia 30 czerwca 2011 r.**
- **realizacja programu zakłada pracę ciągłą od dnia 01 lipca 2011 r.**

6. Realizatorzy programu:

1. Starostwo Powiatowe w Pułtusk,
2. Gminy leżące na terenie Powiatu Pułtuskiego,
3. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pułtusk
4. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej powiatu pułtuskiego,
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AN-MED” w Pułtusk,
6. Zespół Przychodni Specjalistycznych „AL-MED.” w Pułtusk,
7. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusk,
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
9. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk,
10. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu pułtuskiego,
11. Dom Pomocy Społecznej w Obrytem,
12. Dom Pomocy Społecznej w Ołdakach,
13. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk,
14. Szkoły i placówki oświatowe powiatu pułtuskiego

7. Efekty podejmowanych działań:

- 1) większa świadomość społeczna na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego,
- 2) stworzenie warunków do społecznej integracji osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) uruchomienie różnego rodzaju inicjatyw i zasobów społeczności lokalnej na rzecz organizacji systemu poradnictwa i pomocy w sytuacjach kryzysu psychicznego,
- 4) zmniejszenie zjawiska stygmatyzacji i wykluczenia chorych psychicznie mieszkańców powiatu pułtuskiego poprzez zapewnienie im wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej i innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 5) zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób chorujących psychicznie oraz niepełnosprawnych z powodu chorób psychicznych na otwartym rynku pracy oraz ich uczestniczenia w zróżnicowanych formach aktywizacji oraz rehabilitacji społeczno - zawodowej,
- 6) poszerzenie i usystematyzowanie wiedzy na temat zagrożeń zdrowia psychicznego i jego ochrony na terenie powiatu pułtuskiego

8. Źródła finansowania

Pełna realizacja „Programu” uzależniona będzie od możliwości pozyskania zewnętrznych środków na jego finansowanie, a w szczególności:

- 1) z Narodowego Funduszu Zdrowia
- 2) z budżetu państwa w formie dotacji celowej,
- 3) innych źródeł zewnętrznych, w tym środków budżetu Unii Europejskiej

Ewaluacja programu

Po każdym roku realizacji Programu ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Pułtuskiego na lata 2011 – 2015 odbywać będzie się częściowa jego ewaluacja. Zrealizowane zadania w poszczególnych latach oceniane będą z uwzględnieniem konkretnych wskaźników monitorujących. Wyniki ewaluacji będą upowszechniane m.in. przez media i Internet (strona internetowa Starostwa Powiatowego w Pułtuskach).